

Metodické studie

INVENTÁŘ PŘÍDAVNÝCH JMEN PRO POSOUZENÍ PĚTI OBECNÝCH DIMENZÍ OSOBNOSTI

MARTINA HŘEBÍČKOVÁ, TOMÁŠ URBÁNEK, IVO ČERMÁK

Psychologický ústav AV ČR, Brno

ABSTRACT

Inventory of adjectives for assessment of five general personality dimensions

M. Hřebíčková, T. Urbánek, I. Čermák

The goal of the study is to document assembling of the Inventory of adjectives (IPJ), which is designated for screening of the five personality dimensions in Czech language, and to introduce its psychometric properties. The basis for the selection of the Big Five markers was formed by the results of a representative taxonomy of Czech personality-relevant adjectives and by results of analysis of inventories containing Big Five markers which were translated to Czech language from American English. On the basis of results of these two studies, 60 pairs of contradictory adjectives were chosen (12 for each dimension) which represent the five-factor personality structure in Czech language. Having determined the factor structure of self-ratings on scales composed from these adjectives, revision of some items of IPJ was carried out and a revised form IPJ-R was compiled. The reliability of IPJ scales ranges between .81 (Intellect/Openness) and .92 (Conscientiousness), and between .76 (Intellect/Openness) and .90 (Extraversion) in the revised version. The reliability of IPJ-R was lower in com-

parison with the original inventory IPJ and the amount of items with relevant factor load being lower than .30 increased from one to four. In IPJ-R, however, the number of items decreased which attained required load on relevant factor but at the same time attained factor load .30 or higher on other factors as well. Correlation between factor scores of IPJ and NEO-FFI was calculated, the values of convergent validity ranging between .71 (Conscientiousness) and .44 (Intellect/Openness). Psychometric properties of the revised version did not improve that can probably be explained by the low age of respondents who rated themselves on the scales of IPJ-R ($M = 17$ years). It will therefore be necessary to further verify whether the inventory constitutes a suitable instrument also for assessment of personality structure of adolescents.

key words:

five-factor structure of personality description, Big Five markers, psychometric properties

klíčová slova:

pětifaktorová struktura popisu osobnosti, přídavná jména vystihující pětifaktorovou strukturu osobnosti, psychometrické charakteristiky

Došlo: 3. 4. 2000; M. H., T. U., I. Č., Psychologický ústav AV ČR, Veverří 97, 602 00 Brno

Za cenné připomínky a podněty si dovoluujeme poděkovat anonymnímu recenzentovi. Část dat byla prezentována jako poster na 8th Meeting of The International Society for the Study of Individual Differences v Aarhusu v červenci 1997. Na výběru přídavných jmen se podílela doc. PhDr. Liduška Osecká, CSc. Použití dotazníku NEO-FFI v této studii bylo povoleno Psychological Assessment Resources, Inc. Za poskytnutí dat z revidované verze IPJ-R, které jsou součástí grantového projektu GA ČR 406/98/1007 Osobnost hráče počítačových her v adolescenci, děkujeme Mgr. Martinu Vaculíkovi. Tento článek je součástí grantového projektu GA ČR 406/98/1155 Agrese, identita, osobnost: Výzkumné výsledky.

V souvislosti s narůstajícím zájmem o uplatnění pětifaktorového modelu popisu osobnosti (tzv. „Velké pětky“) nejen ve výzkumných studiích, ale také v klinické a poradenské praxi roste zájem o metody, které by jednotlivé dimenze spolehlivě měřily. Všechny metody, které byly pro měření I. Extraverze, II. Přívětivosti, III. Svědomitosti, IV. Emocionální stability nebo Neuroticismu a V. Intelktu nebo Otevřenosti vůči zkušenosti vytvořeny, lze klasifikovat do dvou skupin. Do první skupiny spadají dotazníky, jejichž položky tvoří krátké věty, do druhé posuzovací inventáře, v nichž se uplatňují přídavná jména.

Nejnámější a nejčastěji používané dotazníky pro měření pětifaktorové struktury osobnosti byly sestaveny ve Spojených státech. Doposud byly představeny tři varianty NEO dotazníků: *NEO Personality Inventory – NEO-PI* (Costa, McCrae, 1985), *Revised NEO Personality Inventory – NEO PI-R* a *NEO Five-Factor Inventory – NEO-FFI* (Costa, McCrae, 1992). Posledně jmenovaný byl přeložen do češtiny a využit v několika studiích (Hřebíčková, Čermák, 1996 a; Štěpaníková, Macek, 1997; Macek, Hřebíčková, Čermák, 1999), ale jeho použití v dalších výzkumech, poradenské nebo klinické praxi je omezeno požadavky vydavatelů. Na evropském kontinentu byly vytvořeny dva dotazníky pro měření pětifaktorové struktury osobnosti, *Five Factor Personality Inventory – FFPI* v Holandsku (Hendriks, 1997) a v Itálii *Big Five Questionnaire – BFQ* (Caprara, Perugini, 1994). Podrobnější údaje o těchto metodách již byly publikovány (Hřebíčková, Čermák, 1996 b), proto jsme se na tomto místě omezili pouze na jejich výčet. Jiná metoda – *The Hogan Personality Inventory* (Hogan, 1986) – vychází sice z pětifaktorového modelu, ale měří šest dimenzí osobnosti, neboť Extraverze byla rozdělena na Sociabilitu a Ctižádost.

Do druhé skupiny lze zařadit metody, v nichž se jako položky uplatňují přídavná jména. Jedná se o posuzovací inventáře sestavené z takových přídavných jmen, která nejlépe vystihují jednotlivé dimenze pětifaktorové struktury. Kromě několika studií, analyzujících osobnostně relevantní slovesa a podstatná jména (De Raad, Mulder, Klosterman, Hofstee, 1988; Hřebíčková, Ostendorf, Osecká, Čermák, 1999; De Raad, Hoskens, 1990), byly početné lexikální výzkumy, prováděné již od 40. let věnovány analýze přídavných jmen popisujících osobnost. Zatím však nebylo dosaženo shody v tom, která z nich reprezentují pětifaktorovou strukturu. O to se v americké angličtině pokusili autoři několika studií (např. Norman, 1963; Goldberg, 1989; McCrae, Costa, 1987; Peabody, 1987; Peabody, Goldberg, 1989; Peabody, 1984, 1987; John, 1983). Přídavná jména reprezentující pětifaktorovou strukturu z těchto studií byla analyzována také v němčině a v češtině (Hřebíčková, Ostendorf, 1996).

Nejdůkladněji se výběru přídavných jmen vystihujících pět dimenzí osobnosti v americké angličtině věnoval Goldberg. Jeho studie (Goldberg, 1990, 1992) zahrnují teoretická východiska a strategie výběru přídavných jmen a také seznamy 100 bipolárních a 100 unipolárních položek, které Saucier (1994) redukoval na inventář 40 přídavných jmen. Seznam 50 přídavných jmen vystihujících „Velkou pětku“ v italštině sestavili Perugini a Leone (1996); italští autoři se věnují také psychometrickým aspektům výběru přídavných jmen (Perugini, Gallucci, 1998). V holandštině je k dispozici inventář 26 bipolárních položek (Duijsens, Diekstra, 1995).

Výběr přídavných jmen vystihujících pětifaktorovou strukturu osobnosti, sestavení Inventáře přídavných jmen pro posouzení pěti dimenzí osobnosti (IPJ)

Výběr přídavných jmen vystihujících pětifaktorovou strukturu osobnosti

Přídavná jména vystihující pětifaktorovou strukturu byla vybírána ze dvou zdrojů. Většina pochází z reprezentativní taxonomie českých přídavných jmen popisujících osobnost (Hřebíčková, 1999; podrobněji Hřebíčková, 1995, 1997). Některá byla doplněna na základě výsledků analýz přídavných jmen přeložených do češtiny z americké angličtiny (Hřebíčková, Ostendorf, 1996).

1) Reprezentativní taxonomie českých přídavných jmen popisujících osobnost zahrnovala v první fázi excerpci 4 145 přídavných jmen vhodných pro popis osoby nebo osobnosti ze Slovníku spisovného jazyka českého (Academia 1989). Ve druhé fázi byl při selekci přídavných jmen vyjadřujících rysy osobnosti využit německý klasifikační systém (Angleitner, Ostendorf, John, 1990). Ve třetí fázi byl seznam 366 rysů vybraných šesti nezávislými posuzovateli předložen 397 respondentům, kteří se na základě těchto rysů posuzovali. Z faktorové analýzy provedené metodou hlavních komponent a rotací Varimax bylo odvozeno pět faktorů interpretovaných jako „Velká pětka“. Přídavná jména s nejvyššími faktorovými náboji v jednotlivých faktorech byla prvním zdrojem pro sestavení inventáře.

2) Dalším zdrojem přídavných jmen reprezentujících „Velkou pětku“ v češtině byly výsledky analýzy inventářů obsahujících dvojice protikladných přídavných jmen, které v americké angličtině sestavili Norman (1963), McCrae, Costa (1987), John (1983), Peabody (1984, 1987), Peabody, Goldberg (1989) a Goldberg (1989). 171 dvojic přídavných jmen bylo přeloženo do češtiny a 418 respondentů podle nich provedlo sebeposouzení. Z tohoto hodnocení odvozená faktorová struktura (opět metodou hlavních komponent a rotací Varimax) byla interpretována jako „Velká pětka“ a přídavná jména s nejvyšším faktorovým nábojem byla druhým zdrojem pro sestavení posuzovacího inventáře.

Sestavení Inventáře přídavných jmen (IPJ) vystihujících pět dimenzí osobnosti

Seznamy 20 přídavných jmen s nejvyššími faktorovými náboji pro jednotlivé faktory „Velké pětky“ z obou výše uvedených studií obdrželi tři experti, jejichž úkolem bylo vybrat 60 dvojic přídavných jmen reprezentujících jednotlivé dimenze (12 pro každou dimenzi). První verze inventáře byla vytvořena ve spolupráci všech tří expertů, kteří vybírali přídavná jména reprezentující českou pětifaktorovou strukturu tak, že jako prototypická pro daný faktor byla vybírána přídavná jména s nejvyššími faktorovými náboji a současně pro faktor Extraverze, Přívětivost a Intelekt/Otevřenost byly stanoveny dílčí dimenze, k nimž byly ze seznamů přiřazovány významově odpovídající přídavná jména. Pokud by byla prototypická přídavná jména pro faktor Extraverze vybírána pouze na základě velikosti faktorových nábojů, obsahovala by tato škála převážně přídavná jména vyjadřující povídavost na jednom pólu a mlčenlivost na opačném pólu faktoru, neboť tato přídavná jména v reprezentativní taxonomii dosahovala nejvyšších faktorových nábojů.

Extraverzi v inventáři rovnoměrně zastupují přídavná jména vyjadřující Povídavost, Sociabilitu a Temperament. Přívětivost vyjadřuje vztahy k druhým lidem, avšak z výsledků reprezentativní taxonomie vyplynulo, že tento faktor – kromě výše zmíněných charakteristik – obsahuje morální vlastnosti, které byly do této dimenze rovněž zahrnuty. Škála zjišťující Svědomitost obsahuje přídavná jména postihující vztah k práci

a plnění pracovních povinností. Sestavení škály reprezentující emocionální stabilitu bylo obtížnější, protože čeština má pro její vyjádření relativně menší počet slov než pro vlastnosti odpovídající ostatním faktorům „Velké pětky“. Ve škále se proto opakuje přídatné jméno *klidný*. Pátý faktor v reprezentativní taxonomii zastupují převážně přídatná jména vyjadřující Intelekt. V odpovídajícím faktoru odvozeném z přeložených amerických prototypických přídatných jmen se objevují také vlastnosti pro vyjádření Otevřenosti vůči zkušenosti. Z tohoto důvodu jsme do inventáře rovnoměrně zařadili přídatná jména postihující obě významové dimenze pátého faktoru.

Ačkoli jsou jednotlivé faktory pětifaktorové struktury pojmenovány pouze podle jednoho pólu dimenze (Extraverze, Přívětivost, atd.), zahrnují v sobě také charakteristiky protikladného pólu (Introverze, Nepřívětivost, atd.), a jsou tedy bipolární. Při konstruování inventáře byly upřednostněny položky obsahující dvojice protikladných přídatných jmen před položkami obsahujícími pouze jedno přídatné jméno, protože dvojice přesněji a výstižněji vymezují oba póly dimenze, kterou mají zjišťovat. Pokud to bylo možné, byl v každé dvojici protiklad formulován pomocí předpony *ne*.

Z jednotlivých dvojic přídatných jmen byl sestaven Inventář pro posouzení pěti obecných dimenzí osobnosti. Na jeho levé straně byla uvedena přídatná jména vztahující se k pozitivním pólům dimenzí „Velké pětky“, na pravé straně pak byly prezentovány termíny odpovídající negativnímu pólu. V 11 případech bylo toto pořadí přehozeno, aby se narušil případný stereotyp při odpovídání a stimulovala se pozornost respondentů při vyplňování inventáře. Sebeuposouzení prováděli respondenti na šestibodové škále s koncovými body od +3 do -3. Pořadí jednotlivých položek v inventáři je uvedeno v prvním sloupci v tab. 3, druhý a třetí sloupec obsahuje přídatná jména vystihující pětifaktorovou strukturu osobnosti v češtině.

Respondenti

1. skupina respondentů: Inventář sestavený ze 60 dvojic přídatných jmen byl předložen 265 respondentům ve věku od 18 – 62 let ($M = 35,62$; $SD 12,6$ let), z toho 140 mužům a 123 ženám (dva respondenti neuvedli pohlaví). Stejní respondenti současně provedli sebeuposouzení podle 60 položek dotazníku NEO-FFI (Costa, McCrae, 1992; Hřebíčková, Čermák, 1996 a) obsahujícího vždy 12 položek měřících Neuroticismus, Extraverzi, Otevřenost vůči zkušenosti, Přívětivost a Svědomitost.

2. skupina respondentů: Na základě inventáře, v němž byly opraveny některé položky (viz revize IPJ), provedlo sebeuposouzení 392 respondentů, z toho 181 chlapců a 211 dívek, ve věku od 15 do 23 let ($M = 17,11$; $SD = 1,16$).

Postup výzkumu

První skupině respondentů byly předloženy kromě IPJ a NEO-FFI dotazníky zjišťující agresi a identitu, jejichž vzájemné souvislosti budou prezentovány v jiné studii. Pořadí, v jakém byly dotazníky respondentům předkládány, bylo obměňováno, abychom eliminovali zkreslení výsledků vlivem únavy a nepozornosti respondentů při vyplňování. Na sběru dat se podíleli externí spolupracovníci (studenti psychologie FF MU), kteří dotazníky předložili svým příbuzným, přátelům a známým. Po vyhodnocení výsledků byly provedeny dílčí úpravy a revidovaný IPJ byl předložen k sebeuposouzení druhé skupině respondentů. V tomto případě se jednalo o účastníky projektu zaměřeného na zjišťování vlastností osobnosti hráčů počítačových her (Vaculík, 1999). Výsledky obou studií jsou pro přehlednost a možnost srovnání prezentovány současně. Výsledky, získané od první skupiny respondentů, jsou uvedeny vždy na prvním místě, výsledky z druhé skupiny na druhém místě v závorce.

Revize IPJ (IPJ-R)

Na základě výsledků faktorové struktury, odvozené u první skupiny respondentů (viz tab. 3), byly změněny položky obsahující přídavná jména, která kromě odpovídajícího faktoru dosahovala hodnot faktorového náboje vyššího než 0.30 na jednom nebo dvou dalších faktorech. Škála zjišťující Extraverzi obsahovala problematickou položku *aktivní – pasivní*, jejíž faktorový náboj přesáhl stanovené kritérium u dvou dalších faktorů, Svědomitosti a Intelktu. Dvě položky postihující morálku ve škále Přívětivost dosáhly vyššího faktorového náboje ve faktoru Svědomitost a byly proto nahrazeny přídavnými jmény charakterizujícími vztahy k lidem. Ve škále zjišťující Emocionální stabilitu byly položky 4 a 49 rozšířeny (např. před přídavná jména *vyrovnaný – nevyrovnaný* bylo doplněno slovo *psychicky*). Dvojice přídavných jmen *sebejistý – nejistý*; jejíž faktorový náboj dosáhl hodnoty vyšší než 0.30 kromě Emocionální stability ve faktoru Extraverze a Intelkt/Otevřenost, byla nahrazena přídavnými jmény *vyrovnaný – náladový*. Faktorové náboje dalších dvou položek přesáhly stanovené kritérium nejen pro odpovídající faktor (Emocionální stabilitu), ale také pro faktor Přívětivost. Proto byla přídavná jména *nepopudlivý – popudlivý* nahrazena dvojicí *klidný – vznětlivý*; *zranitelný – netečný* nahradila dvojice *plný obav – bezstarostný*. Přídavné jméno *úzkostný* bylo změněno na *úzkostlivý*, které svým významem lépe odpovídá dané škále. Přídavná jména vystihující Svědomitost a Intelkt/Otevřenost zůstaly nezměněny.

VÝSLEDKY

Deskriptivní statistiky škál Inventáře přídavných jmen a jejich reliabilita

Deskriptivní statistiky (průměry, standardní odchylky a koeficienty reliability alfa) jsou uvedeny v tab. 1. Průměry, uvedené v této tabulce, byly vypočítány v obou skupi-

Tab. 1 Deskriptivní statistiky škál IPJ a IPJ-R a jejich reliabilita

IPJ (IPJ-R)	M muži	SD muži	M ženy	SD ženy	M celkem	SD celkem	α
Extraverze	35,52 (32,97)	9,30 (9,47)	33,89 (30,62)	11,54 (11,27)	4,78 (31,72)	10,40 (10,51)	0,91 (0,90)
Přívětivost	26,73 (30,11)	6,62 (9,59)	24,47 (27,40)	6,09 (7,38)	25,67 (28,67)	6,44 (7,12)	0,85 (0,80)
Svědomitost	30,47 (32,00)	9,65 (9,59)	27,84 (32,84)	9,20 (10,21)	29,26 (32,45)	9,48 (9,92)	0,92 (0,88)
Emocionální stabilita	33,58 (35,39)	7,49 (9,97)	35,47 (39,13)	8,77 (9,85)	34,46 (37,41)	8,12 (9,98)	0,83 (0,85)
Intelkt/Otevřenost	28,70 (27,53)	6,67 (6,30)	27,68 (27,74)	6,82 (7,09)	28,24 (27,64)	6,73 (6,72)	0,81 (0,76)

Poznámky: M = průměr jednotlivých škál; SD = směrodatná odchylka; α = Cronbachův koeficient reliability; IPJ = Inventář přídavných jmen pro posouzení pěti obecných dimenzí osobnosti; IPJ-R = Revidovaný inventář. První v pořadí jsou uvedeny hodnoty získané od první skupiny respondentů provádějících sebesposouzení na IPJ, v závorce jsou uvedeny hodnoty získané v druhé skupině respondentů provádějící sebesposouzení na IPJ-R.

nách následujícím způsobem: Respondenti zaznamenávali své odpovědi na šestibodové škále vymezené od +3 (pozitivní pól dimenze) po -3 (negativní pól dimenze). Šest variant odpovědí bylo kódováno jako 1 – 6. Průměry byly spočítány pro každou škálu. Hodnoty Cronbachova koeficientu alfa se pohybují v první skupině respondentů v rozmezí od 0.81 (Intelekt/Otevřenost) do 0.92 (Svědomitost), ve druhé skupině pak od 0.76 (Intelekt/Otevřenost) do 0.90 (Extraverze).

Faktorová analýza položek IPJ a IPJ-R

U metod konstruovaných na základě faktorové analýzy se předpokládá, že faktorové náboje položek určených k měření jednotlivých škál by měly u odpovídajícího faktoru dosahovat hodnot vyšších než 0.30 a současně v ostatních faktorech dosahovat hodnot nižších než 0.30. K prověření tohoto předpokladu byla provedena faktorová analýza metodou hlavních komponent, prvních pět komponent bylo rotováno metodou Varimax¹⁾. O prvních sedmi vlastních hodnotách byly získány údaje: 13.30 (10.39), 6.07 (6.05), 4.51 (4.03), 3.74 (2.82), 3.01 (2.38), 1.89 (1.66), 1.54 (1.44). V závorce jsou údaje z IPJ-R. V tab. 2 jsou pak uvedena procenta rozptylu, která vyčerpávají jednotlivé faktory v pětifaktorovém řešení. V IPJ vyčerpává nejvíce rozptylu Svědomitost, následuje Extraverze; v revidované verzi se toto pořadí obrátilo.

Tab. 2 Procenta rozptylu v pětifaktorovém řešení

Škály	Procenta rozptylu	
	IPJ	(IPJ-R)
Extraverze	10,01	(17,3)
Přívětivost	5,0	(4,7)
Svědomitost	22,2	(10,09)
Emocionální st.	7,5	(6,7)
Intelekt/Otevřenost	6,2	(3,9)
Σ	50,91	(42,65)

Poznámky: IPJ = Inventář přídavných jmen pro posouzení pěti obecných dimenzí osobnosti; IPJ-R = Revidovaný inventář; Σ = suma.

Výsledky explorační faktorové analýzy dokumentuje tab. 3. V prvním sloupci je uvedeno číslo, které odpovídá pořadí položky v IPJ, resp. IPJ-R, v druhém sloupci jsou uvedena přídavná jména odpovídající pozitivnímu pólu jednotlivých dimenzí „Velké pětky“, ve třetím sloupci jsou pak přídavná jména vztahující se k negativnímu pólu zmíněných faktorů. Pokud byla provedena změna nebo doplnění u jednotlivých položek, je nové znění uvedeno v závorce. Pro větší přehlednost byly v tabulce vynechány všechny faktorové náboje nižší než 0.30. Hodnoty faktorových nábojů odvozené z FA sebeposouzení provedeného na IPJ jsou vždy uvedeny na prvním místě, na druhém místě v závorce jsou hodnoty faktorových nábojů získaných na revidovaném IPJ-R. Nula před desetinnou čárkou je vynechána.

¹⁾ Rotace Varimax byla vybrána z toho důvodu, že se jedná o tradiční postup při analýze dat ve výzkumech pětifaktorové struktury osobnosti. Nabízí se však také možnost použít některé z metod šikmé rotace, protože je teoreticky přijatelné, aby spolu faktory korelovaly. Srovnání výsledků dosažených pomocí šikmé metody rotace bude obsahem jiného příspěvku.

Tab. 3 Explorační faktorová analýza IPJ a IPJ-R

			EX	PŘ	SV	EM ST	I - O
EXTRAVERZE							
1.	družný	samotářský	.74 (.60)				
6.	otevřený	uzavřený	.70 (.64)				
11.	společenský	nespolečenský	.61 (.63)				
16.	temperamentní	netemperamentní	.55 (.50)				(.31)
21.	průbojný	ostýchavý (neprůbojný)	.59 (.63)				
26.	smělý	nesmělý	.59 (.51)			.33	
31.	povídavý	málomluvný	.83 (.79)				
36.	řečný	tichý	.80 (.77)				
41.	sdflný	mlčenlivý	.76 (.77)				
46.	hovorný	nemluvný	.86 (.81)				
51.	prosazující se	plachý (zdrženlivý)	.60 (.65)				
56.	aktivní (energický)	pasivní (bez energie)	.52 (.58)		.42		.38
PŘÍVĚTIVOST							
			EX	PŘ	SV	EM ST	I - O
2.	dobrosrdečný	necitelný		.62 (.54)			
7.	přívětivý	nepřívětivý		.47 (.23)			
12.	snášelnivý	nesnášelnivý		.70 (.58)		.31	
17.	zdvořilý	nezdvořilý		.62 (.42)	.30 (32)		
22.	laskavý	nelaskavý		.65 (.60)			
27.	soucitný	nemilosrdný		.60 (.63)			
32.	skromný	domyšlivý		.52 (.38)			
37.	charakterní	bezcharakterní		.43 (.19)	(.42)		
42.	čestný (tolerantní)	nečestný (netolerantní)		.44 (.63)	.46		
47.	poctivý (neagresivní)	nepoctivý (agresivní)		.26 (.56)	.40		
52.	srdečný (upřímný)	odměřený (neupřímný)	.56	.45 (.22)			
57.	smířlivý	útočný		.64 (.65)			
SVĚDOMITOST							
			EX	PŘ	SV	EM ST	I - O
3.	pečlivý	nepečlivý			.75 (.75)		
8.	svědomitý	nesvědomitý			.72 (.70)		
13.	pilný	lenivý			.69 (.58)		
18.	vytrvalý	nevytrvalý			.64 (.47)		
23.	důkladný	chaotický			.69 (.75)		
28.	spolehlivý	nespolehlivý			.70 (.53)		
33.	systematický	nesystematický			.65 (.43)		
38.	cílevědomý	bezčílný			.50 (.51)		.42
43.	pracovitý	lenošný			.70 (.68)		
48.	důsledný	nedůsledný			.80 (.74)		
53.	pořádný	nepořádný			.78 (.73)		
58.	zodpovědný	nezodpovědný			.72 (.66)		
EMOCIONÁLNÍ STABILITA							
			EX	PŘ	SV	EM ST	I - O
4.	vyrovnaný (psychicky vyrovnaný)	nevyrovnaný (psychicky nevyrovnaný)			.34	.72 (.61)	

Tab. 3 (pokračování)

9.	klidný	neklidný		.30		.69 (.49)	
14.	uvolněný	napjatý				.69 (.52)	
19.	stabilní	labilní				.57 (.50)	
24.	klidný	nervózní				.70 (.69)	
29.	sebejistý (vyrovnaný)	nejistý (náladový)	.32			.51 (.61)	.35
34.	neúzkostlivý (neúzkostný)	úzkostlivý (úzkostný)				.56 (.56)	
39.	odolný vůči stresu	neodolný vůči stresu				.69 (.69)	
44.	nerozrušitelný	rozrušitelný				.71 (.66)	
49.	spokojený (se sebou spokojený)	nespokojený (se sebou nespokojený)		.30		.39 (.37)	
54.	nepopudlivý (klidný)	popudlivý (vznětlivý)		.41 (.43)		.52 (.53)	
59.	zranitelný (plný obav)	netečný (bezstarostný)		.42		.41 (.57)	
INTELEKT - OTEVŘENOST VŮČI ZKUŠENOSTI			EX	PŘ	SV	EM ST	I - O
5.	inteligentní	neinteligentní					.56 (.67)
10.	chytrý	hloupý				.32	.57 (.65)
15.	vzdělaný	nevzdělaný					.60 (.62)
20.	bystrý	omezený					.64 (.47)
25.	nadaný	nenadaný					.44 (.42)
30.	tvořivý	netvořivý					.55 (.53)
35.	originální	konvenční					.51 (.33)
50.	obrazotvorný	neobrazotvorný					.60 (.48)
45.	zvědavý	nezvědavý	(.34)				.49 (.18)
50.	vnímavý	nevnímavý					.56 (.48)
55.	přemýšlivý	nepřemýšlivý					.63 (.57)
60.	zajímavý se o	nezajímavý se o umění					.48 (.46)

Poznámky: EX = Extraverze; PŘ = Přívětivost; SV = Svědomitost; EM ST = Emocionální stabilita; I - O = Intelekt - Otevřenost vůči zkušenosti. V prvním sloupci je uvedeno číslo, které odpovídá pořadí položky v IPJ, resp. IPJ-R. Ve druhém sloupci jsou uvedena přídatná jména odpovídající pozitivnímu pólu jednotlivých dimenzí pětifaktorové struktury, ve třetím sloupci jsou pak přídatná jména vztahující se k negativnímu pólu jednotlivých faktorů „Velké pětky“. Pokud byla provedena změna nebo doplnění u jednotlivých položek, je nové znění uvedeno v závorce. Pro větší přehlednost byly v tabulce vynechány všechny faktorové náboje nižší než 0.30. Hodnoty faktorových nábojů odvozené z FA sebeposouzení provedeného na IPJ jsou vždy uvedeny na prvním místě, na druhém místě v závorce jsou hodnoty faktorových nábojů získaných na revidovaném IPJ-R. Nuly před desetinnou čárkou jsou vynechány.

Ve faktorové struktuře odvozené ze sebeposouzení na IPJ byla hodnota faktorového náboje vyšší než 0.30 pro odpovídající faktor v 59 položkách, pouze položka 47 (*poctivý-nepoctivý*) ve škále Přívětivost nesplňuje požadované kritérium. U osmi položek je hodnota faktorového náboje v odpovídajícím faktoru vyšší než 0.30, ale současně bylo na jednom dalším faktoru „Velké pětky“ dosaženo nižší hodnoty faktoro-

vého náboje, ale přesto přesahujícího stanovené kritérium. Ve čtyřech případech dosáhl faktorový náboj nižší hodnoty na odpovídajícím faktoru a současně vyšší hodnoty na jednom dalším faktoru pětifaktorové struktury, v jednom případě faktorový náboj vyšší na odpovídajícím faktoru a nižší na dvou dalších faktorech „Velké pětky“.

Ve faktorové struktuře, odvozené na základě sebehodnocení provedeného na revizovaném IPJ-R, se vyskytly čtyři položky (7, 37, 52, 45), jejichž faktorový náboj pro odpovídající faktor nedosáhl požadované hodnoty, tři z nich reprezentují škálu Přívětivost. Oproti struktuře odvozené z IPJ se z osmi na tři snížil počet položek, ve kterých byly zjištěny sice vyšší hodnoty faktorového náboje pro odpovídající faktor, ale současně nižší hodnoty faktorového náboje (přesahující však stanovené kritérium) na jednom dalším faktoru „Velké pětky“ (16, 17, 54). Dvě položky (37, 45) mají faktorový náboj nižší než 0.30 pro odpovídající faktor a současně vyšší než toto kritérium na jednom dalším faktoru pětifaktorové struktury.

Validita IPJ

Byla provedena korelace faktorových skóre odvozených z IPJ s faktorovými skóry odvozenými z dotazníku NEO-FFI. Hodnoty konvergentní validity se pohybují v rozmezí od 0.71 pro faktor Svědomitost do 0.44 pro faktor Intelekt/Otevřenost. Hodnoty korelací mezi IPJ a NEO-FFI jsou uvedeny v tab. 4.

Tab. 4 Konvergentní validita: korelace mezi faktorovými skóry odvozenými z IPJ a NEO-FFI

IPJ	NEO-FFI				
	EX	PŘ	SV	NE	OT
Extraverze	.68	-.01	-.03	-.07	-.03
Přívětivost	.03	.61	-.00	.09	-.01
Svědomitost	-.03	-.03	.71	-.04	-.21
Emocionální stabilita	.21	-.03	.14	-.64	-.15
Intelekt/Otevřenost	.23	-.02	.23	-.15	.44

Poznámky: EX = Extraverze; PŘ = Přívětivost; SV = Svědomitost; NE = Neuroticismus; OT = Otevřenost vůči zkušenosti; IPJ = Inventář přídavných jmen pro posouzení pěti obecných dimenzí osobnosti. Hodnoty konvergentní validity v diagonále jsou vytištěny tučně. N = 265 respondentů.

DISKUSE

Cílem studie bylo vytvořit soubor rysových přídavných jmen, který by mohl sloužit pro orientační zjišťování míry vlastností tvořících pět dimenzí osobnosti. Zatím nebylo jednoznačně rozhodnuto, zda je pro konstrukci metod měřících pětifaktorovou strukturu osobnosti vhodnější použít pouze přídavná jména nebo krátké věty. Výhodám a omezením inventářů ve srovnání s dotazníky zjišťujícími pětifaktorovou strukturu se věnoval Briggs (1992). Přídavná jména vyjadřující osobnostní rysy jsou podle něj při vytváření metod zjišťujících pětifaktorovou strukturu osobnosti vhodnější než krátké věty popisující chování a prožívání, protože pětifaktorový model byl odvozen na základě reprezentativního souboru rysů (podrobněji např. Hřebíčková, 1997). Za výhodu přídavných jmen považuje i to, že jejich počet je sice značný, ale konečný. Briggs dále uvádí, že přídavná jména hypoteticky odkazují na různé způsoby chování a prožívání. Dříve než přisoudíme někomu určitou vlastnost, pozorujeme jeho chování v různých situacích a přídavné jméno vlastně zobecňuje a pojmenovává výsledky

našich pozorování. Za třetí výhodu považuje menší náročnost na čas a prostor při prezentaci přídatných jmen ve srovnání s položkami formulovanými do vět. Upozorňuje však na to, že přídatná jména nevystihují kontext, motivaci a jsou nejednoznačná. Krátké věty podle Briggse naopak lépe postihují kontext, jsou přesnější a výstižnější. De Raad, Mulder, Kloosterman a Hofstee (1988), kteří se zabývali srovnáním přídatných jmen se slovesy, uvádějí, že přídatná jména jsou ve srovnání se slovesy abstraktnější, víceznačnější, nejasnější a mají širší význam. Proto by pro některé respondenty mohlo být obtížné posuzovat se na základě vlastností, které jsou abstraktní a více zobecňují než na základě výpovědí formulovaných jako popis konkrétního chování. Ve výzkumných studiích se v závislosti na konkrétních výzkumných problémech uplatňují dotazníky i inventáře.

Goldberg (1992) upozorňuje, že nevýhodou inventářů obsahujících relativně menší počet položek může být nižší reliabilita škál. Výsledky našich doposud realizovaných výzkumů takovou nevýhodu nepotvrzují. Ve třech dotaznících vytvořených pro diagnostiku pětifaktorové struktury a ověřovaných v češtině byly dosaženy průměrné hodnoty Cronbachova koeficientu reliability: NEO-FFI 0.75, FFPI 0.85, BFQ 0.78. Ve srovnání s těmito údaji je průměr reliability škál IPJ (0.87) a IPJ-R (0.83) uspokojivý. S výjimkou škály Emocionální stabilita byla ve všech škálách revidované verze inventáře zjištěna nižší reliabilita, i když jsme předpokládali, že se po dílčích úpravách zvýší. Jedno z možných vysvětlení je, že reliabilitu škál v revidované verzi inventáře ovlivnil věk respondentů ($M = 17$ let). Sebeuposouzení podle inventáře přídatných jmen vyžaduje porozumění významu jednotlivých rysů a určitou úroveň sebepoznání, a to mohlo být pro adolescenty obtížné. Bude nutné dále ověřovat, zda je inventář vhodným diagnostickým nástrojem také pro zjišťování struktury osobnosti dospívajících.

Nejvíce rozptýlu vyčerpává v IPJ Svědomitost, za ní na druhém místě následuje Extraverze, v IPJ-R se pořadí obrátilo, což lze pravděpodobně opět vysvětlit rozdílným věkem respondentů, kteří prováděli sebeuposouzení IPJ a IPJ-R. Zatímco pro starší respondenty ($M = 36$ let, sebeuposouzení IPJ) jsou nejdůležitější charakteristiky Svědomitosti, mladší respondenti ($M = 17$ let, posouzení IPJ-R) upřednostňují vlastnosti vyjadřující Extraverzi.

Ve srovnání s původním inventářem (IPJ) vzrostl v revidovaném inventáři (IPJ-R) z jedné na čtyři počet položek, které dosáhly hodnoty faktorového náboje nižšího než 0.30 pro odpovídající faktor. V IPJ-R se však snížil počet položek, které v IPJ dosahovaly požadovaných hodnot odpovídajícím faktoru, ale současně bylo dosaženo hodnoty faktorového náboje vyššího než 0.30 také jiných faktorech.

Stejně jako v reprezentativní taxonomii rysů (Hřebíčková, 1997), tak i v této studii se ukazuje, že na vymezení Extraverze se významně podílejí vlastnosti postihující povídavost, resp. málomluvnost. Takové charakteristiky jak v IPJ, tak i v IPJ-R dosahovaly pro faktor Extraverze nejvyšších hodnot faktorových nábojů. Domníváme se proto, že by relativně větší počet přídatných jmen postihujících tyto charakteristiky měl zůstat zachován. Faktor Přívětivost v reprezentativní taxonomii obsahoval přídatná jména vztahující se k vyjádření morálních kvalit člověka, proto byla do škály Přívětivost zahrnuta odpovídající přídatná jména (např. *čestný*, *poctivý*). Na základě faktorové struktury IPJ však bylo zjištěno, že tato přídatná jména mají vyšší faktorový náboj ve škále Svědomitost. V revidované verzi byla proto nahrazena vlastnostmi postihujícími vztahy k druhým lidem. Případné další úpravy této škály by měly směřovat k nahrazení položky 37 (*charakterní – bezcharakterní*), která byla v revidované verzi inventáře asociována se Svědomitostí. Ve škále Emocionální stabilita by mělo být nahrazeno slovo *vznětlivý*, které je asociováno současně s dimenzí Přívětivost.

Nejen v češtině (Hřebíčková, 1997), ale také v americké angličtině (Peabody, 1987; Goldberg, 1990) a němčině (Ostendorf, 1990) bylo zjištěno relativně málo slov postihujících Emocionální stabilitu. Proto je obtížné najít slova, která by opakující se a problematická slova z této škály nahradila. Situaci by bylo možné řešit snížením počtu položek pro tuto škálu, ale tím by se stal inventář disproporčním. Položka v revizované verzi ze škály Intelekt/Otevřenost *zvídavý* – *nezvídavý* měla vyšší faktorový náboj na Extraverzi pravděpodobně proto, že adolescentní respondenti správně nerozlišili význam slov *zvídavý* a *zvědavý*.

Při ověřování validity nové diagnostické metody je obtížné stanovit validizační kritérium, kterým je nejčastěji ověřená a používaná metoda měřící stejný rys. V našem případě byl jako validizační kritérium vybrán dotazník NEO-FFI, ačkoli jsou do češtiny přeloženy i další metody pro měření pětifaktorové struktury (podrobněji Hřebíčková, Čermák, 1996 b). Dotazník NEO-FFI byl upřednostněn z toho důvodu, že jeho česká verze byla ověřována na relativně velkém vzorku respondentů, problematické položky byly přeformulovány nebo upraveny, aby lépe postihovaly realitu a životní zkušenosti lidí v České republice (Hřebíčková, Čermák, 1996 b). Na základě dosažených hodnot konvergentní validity si v obou metodách nejvíce odpovídají dvojice škál Svědomitost a Extraverze. Nejnižší hodnota konvergentní validity byla zaznamenána pro dvojici škál Intelekt/Otevřenost. Toto zjištění není překvapující, protože škála, měřící Otevřenost vůči zkušenosti v NEO-FFI, má ve srovnání s ostatními čtyřmi škálami nejnižší reliabilitu. Dalším důvodem takového výsledku je fakt, že škály IPJ pro pátý faktor byly sestaveny tak, aby svým významem postihovaly nejen Otevřenost, ale také Intelekt. Nižší hodnotu konvergentní validity škály, zjišťující Přívětivost, způsobila pravděpodobně přítomnost morálních vlastností v IPJ. Diskutabilní je ovšem využití dotazníku jako validizačního kritéria pro ověření validity ratingových škál. Vhodnějším validizačním kritériem je 171 dvojic protikladných přídavných jmen používaných k měření pětifaktorového modelu americkými autory, které již byly do češtiny přeloženy a použity v jiných našich studiích (Hřebíčková, Ostendorf, 1996; Hřebíčková, 1997). Zaměření a rozsah výzkumu nám zatím takový postup neumožnil.

Jiným námětem pro další zkoumání je zjišťování, zda je v inventářích vhodnější používat dvojice protikladných přídavných jmen nebo pouze jednotlivá přídavná jména. První varianta byla v této studii zvolena proto, že dvojice protikladných přídavných jmen odpovídají dvěma pólům v dimenzích pětifaktorové struktury odvozeným z lexikálních studií (např. Hřebíčková, 1997). Předpokládali jsme, že pro respondenty bude sebezpozouzení na škále vymezené protikladnými charakteristikami snadnější než posouzení intenzity jedné charakteristiky. Goldberg a Kilkowski (1985) upozorňují, že pokud jsou dvojice přídavných jmen prezentovány samostatně, mohou být některá přídavná jména, která byla součástí dvojice, asociována s různými faktory „Velké pětky“. Goldberg (1992) porovnával struktury odvozené z hodnocení podle přídavných jmen sestavených do dvojic a stejných přídavných jmen prezentovaných jednotlivě a zjistil, že struktura jednotlivých přídavných jmen je jednoznačnější a robustnější ve srovnání se strukturou získanou na základě sebezpozouzení podle přídavných jmen seřazených do dvojic.

Také způsob prezentace položek inventářů může ovlivnit výslednou faktorovou strukturu. Existují sice výzkumy (Kestenbaum, Hammersla, 1976; Strahan, Wilson, 1976, podle Goldberg, 1992) dokazující, že průměry na jednotlivých položkách posuzovacích inventářů se nemění v závislosti na pořadí, v jakém jsou položky prezentovány. Goldberg (1992) však zjistil, že faktorová struktura, odvozená ze sebezpozouzení podle položek seřazených do škál reprezentujících jednotlivé dimenze pětifaktorové struktury, je jednoznačnější a robustnější než struktura z hodnocení provedeném na náhod-

ně uspořádaných položkách. Goldberg se domnívá, že seřazení položek inventáře do škál napomáhá respondentům k lepšímu postižení společných charakteristických znaků jednotlivých škál představujících faktory „Velké pětky“.

I když reprezentativní lexikální studie realizované v sedmi různých jazycích potvrzují univerzální platnost pětifaktorové struktury osobnosti, z porovnání jednotlivých národních struktur vyplývají určité dílčí odlišnosti mezi dimenzemi a zejména interpretace pátého faktoru je problematická (např. De Raad, Perugini, Hřebíčková, Szarota, 1998; Hřebíčková, Čermák, 1998). Z těchto důvodů se vytváření národních metod pro zjišťování pětifaktorové struktury jeví jako opodstatněné.

LITERATURA

- Angleitner, A., Ostendorf, F., John, O. (1990): Towards a taxonomy of personality descriptors in German: A psycho-lexical study. *European Journal of Personality* 4, 89 – 118.
- Briggs, S. R. (1992): Assessing the five-factor model of personality description. *Journal of Personality* 60, 253 – 293.
- Caprara, G. V., Perugini, M. (1994): Personality described by adjectives: The generalizability of the Big Five to the Italian lexical context. *European Journal of Personality* 8, 357 – 369.
- Costa, P. T., McCrae, R. R. (1985): The NEO Personality Inventory. Manual form S and form R. and NEO Five Factor Inventory. Odessa, Psychological Assessment Resources.
- Costa, P. T., McCrae, R. R. (1992): Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five Factor Inventory. Odessa, Psychological Assessment Resources.
- De Raad, B., Hoskens, M. (1990): Personality-descriptive nouns. *European Journal of Personality* 4, 131 – 146.
- De Raad, B., Mulder, E., Kloosterman, K., Hofstee, W. K. B. (1988): Personality-descriptive verbs. *European Journal of Personality* 2, 81 – 96.
- De Raad, B. et al. (1998): Lingua franca of personality: Taxonomies and structures based on the psychological approach. *Journal of Cross-cultural Psychology* 29, 212 – 232.
- Duijsens, I. J., Diekstra, F. W. (1995): The 23BB5: A new bipolar Big Five questionnaire. *Personality and Individual Differences* 19, 753 – 755.
- Perugini, M., Gallucci, M. (1997): A hierarchical faced model of the Big Five. *European Journal of Personality* 11, 279 – 301.
- Goldberg, L. R. (1989): Standard markers of the Big – Five factor structure. The Invited Workshop on Personality Language. Groningen, University of Groningen.
- Goldberg, L. R. (1990): An alternative „description of personality“: The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology* 59, 1216 – 1229.
- Goldberg, L. R. (1992): The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment* 4, 26 – 42.
- Goldberg, L. R., Kilkowski, J. M. (1985): The prediction of semantic consistency in self-descriptions: Characteristics of person and of terms that affect the consistency of responses to synonym and antonym pairs. *Journal of Personality and Social Psychology* 59, 1216 – 1229.
- Hendriks, A. A. J. (1997): The Construction of the Five-Factor Personality Inventory (FFPI). University of Groningen, Groningen 1997.
- Hogan, R. (1986): Hogan Personality Inventory Manual. Minneapolis, National Computer System.
- Hřebíčková, M. (1995): Osobnostní deskriptory: Přídavná jména pro popis osobnosti. Brno, Psychologický ústav AV ČR.
- Hřebíčková, M. (1997): Jazyk a osobnost: Pětifaktorová struktura popisu osobnosti. Brno, PsÚ FF MU a PsÚ AV ČR.
- Hřebíčková, M. (1999): Obecné dimenze popisu osobnosti: Big Five v češtině. *Čs. psychologie* 43, 1 – 12.
- Hřebíčková, M., Čermák, I. (1996 a): Vnitřní konzistence české verze dotazníku NEO – FFI. *Čs. psychologie* 40, 208 – 216.
- Hřebíčková, M., Čermák, I. (1996 b): Diagnostika pěti obecných dimenzí osobnosti. Sborník konference Osobnost v dimenzích poruchové a neporuchové činnosti. Brno, PsÚ FF MU a PsÚ AV ČR, 30 – 42.
- Hřebíčková, M., Ostendorf, F. (1996): Obecné dimenze popisu osobnosti v češtině a v němčině. *Čs. psychologie* 40, 392 – 405.
- Hřebíčková, M., Čermák, I. (1998): Srovnání pěti obecných dimenzí osobnosti (Big Five) v sedmi jazycích. Sociální procesy a osobnost. Sborník příspěvků. Brno, PsÚ FF MU a PsÚ AV ČR, 55 – 59.
- Hřebíčková, M. et al. (1999): Taxonomy and structure of Czech personality-relevant verbs. In: Mervielde, I., de Fruyt, F., Deary, I., Os-

- tendorf, F. (Eds.): Personality psychology in Europe 7, Tilburg, Tilburg University Press, 51 – 65.
- John, O. (1983): Effects of language and culture on trait attribution and evaluation: A preliminary report of methodology and some results. Department of Psychology, University of Oregon.
- Macek, P., Hřebíčková, M., Čermák, I. (1999): Identita, vývoj a osobnostní charakteristiky adolescentů. Sociální procesy a osobnost. Sborník příspěvků, Brno, PsÚ AV ČR a PsÚ FF MU, 78 – 84.
- McCrae, R. R., Costa, P. T. (1987): Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology* 52, 81 – 90.
- Norman, W. T. (1963): Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor structure in peer nomination personality ratings. *Journal of Abnormal and Social Psychology* 66, 574 – 583.
- Ostendorf, F. (1990): Sprache und Persönlichkeitsstruktur: Zur Validität des Fünf-Faktoren-Modells der Persönlichkeit. Regensburg, S. Roderer Verlag.
- Peabody, D. (1984): Personality dimensions through trait inferences. *Journal of Personality and Social Psychology* 46, 384 – 403.
- Peabody, D. (1987): Selecting representative trait adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology* 52, 59 – 71.
- Peabody, D., Goldberg, L. R. (1989): Some determinants of factor structures from personality – trait descriptors. *Journal of Personality and Social Psychology* 57, 552 – 567.
- Perugini, M., Leone, L. (1996): Construction and validation of a Short Adjective Checklist to measure Big Five (SACBIF). *European Journal of Psychological Assessment*, 12, 33 – 42.
- Saucier, G. (1994): Mini-Markers: A brief version of Goldberg's unipolar big-five markers. *Journal of Personality Assessment*, 63, 506 – 516.
- Slovník spisovného jazyka českého I. – VIII. Praha, Academia 1989.
- Štěpaníková, I., Macek, P. (1997): Osobnostní charakteristiky u pacientek s psychogenními poruchami příjmu potravy ve světle pětifaktorového modelu osobnosti. *Čs. psychologie* 41, 6, 513 – 524.
- Vaculík, M. (1999): Charakteristiky hráčů počítačových her v adolescenci. *Čs. psychologie* 43, 2, 165 – 180.

SOUHRN

Cílem studie je dokumentovat postup při sestavování Inventáře přídavných jmen (IPJ) určeného pro orientační zjišťování míry pěti dimenzí osobnosti v češtině a uvedení jeho psychometrických charakteristik. Podkladem pro výběr přídavných jmen vystihujících pětifaktorovou strukturu osobnosti byly výsledky reprezentativní taxonomie českých přídavných jmen popisujících osobnost a výsledky analýzy inventářů obsahujících přídavná jména, která vystihují jednotlivé faktory „Velké pětky“; byly přeloženy do češtiny z americké angličtiny. Na základě výsledků těchto dvou studií bylo vybráno 60 dvojic protikladných přídavných jmen (12 pro každou dimenzi) vystihujících pětifaktorovou strukturu osobnosti v češtině. Na základě faktorové struktury odvozené ze sebeposouzení na škálách sestavených z těchto přídavných jmen byla provedena revize některých položek IPJ a sestaven IPJ-R. Reliabilita škál IPJ se pohybuje v rozmezí od 0.81 (Intelekt/Otevřenost) po 0.92 (Svědomitost), v revidovaném inventáři (IPJ-R) pak od 0.76 (Intelekt/Otevřenost) po 0.90 (Extraverze). V IPJ-R byla zjištěna nižší reliabilita škál ve srovnání s původním inventářem (IPJ), z jedné na čtyři v něm vzrostl počet položek, které dosáhly hodnoty faktorového náboje nižšího než 0.30 pro odpovídající faktor. V IPJ-R se však snížil počet položek, které v IPJ dosahovaly požadovaných hodnot odpovídajícím faktoru, ale současně bylo dosaženo hodnoty faktorového náboje vyššího než 0.30 také jiných faktorech. Byla provedena korelace faktorových skóre odvozených z IPJ s faktorovými skóre odvozenými z dotazníku NEO-FFI. Hodnoty konvergentní validity se pohybují v rozmezí od 0.71 (Svědomitost) do 0.44 (Intelekt/Otevřenost). Psychometrické charakteristiky revidované verze inventáře se nezlepšily, což lze pravděpodobně vysvětlit nízkým věkem respondentů, kteří se posuzovali na škálách IPJ-R (M = 17 let), proto bude nutné dále ověřovat, zda je inventář vhodným nástrojem také pro zjišťování struktury osobnosti dospívajících.